

Aan de raad
van de gemeente Montfoort
Postbus 41
3417 JG MONTFOORT

VERZONDEN 22 DEC 2021

DATUM	21 december 2021	TEAM	BEI / IBT Financieel toezicht
NUMMER	823C6A21	REFERENTIE	Mw. A.J.J. van Dixhoorn-Hoogenboom
UW mail VAN	11 november 2021	DOORKIESNUMMER	06-52769516
UW NUMMER	1043036	E-MAILADRES	ria.van.dixhoorn-hoogenboom@ provincie-utrecht.nl
BIJLAGE	geen	ONDERWERP	Beoordeling begroting 2022

Geachte raad,

Wij hebben de door u vastgestelde begroting 2022 beoordeeld. In deze brief leest u onder welke vorm van toezicht uw gemeente in 2022 valt en wat dit inhoudt.

Bevindingen en beoordeling

U heeft de begroting 2022 (inclusief addendum, zaaknummer 1043036) en de jaarrekening 2020 van uw gemeente tijdig aan ons toegestuurd. Wij hebben beoordeeld of de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Dit betekent dat wij onderzoeken of de structurele baten ieder jaar de structurele lasten dekken en of de ramingen realistisch zijn. Wanneer de begroting niet structureel en reëel in evenwicht is, dan moet aannemelijk zijn dat dit evenwicht uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenraming wordt hersteld en blijft. Naar aanleiding van ons onderzoek komen wij tot de volgende beoordeling.

*Toezichtregime beoordeling 2022: **Repressief toezicht***

Toetsingscriteria en beoordeling

Ons oordeel baseren wij op de kaders en criteria genoemd in:

1. de Gemeentewet (artikel 203);
2. de Algemene Wet Bestuursrecht (titel 10:2);
3. het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
4. het gemeenschappelijk financieel toezichtkader GTK 2020 (gemeenten) van 9 april 2019;
5. onze begrotingsrichtlijnen en toetsingsaspecten (onze brief van 31 maart 2021).

Uw begroting is in 2022 structureel en reëel in evenwicht. Dit betekent dat de structurele baten voldoende zijn om de structurele lasten te dekken. Hiermee is voldaan aan de wettelijke bepalingen om voor repressief toezicht in aanmerking te komen. U kunt uw begroting direct uitvoeren. Onze goedkeuring is niet meer nodig. Ook hebben wij het zogenaamde addendum (1^e begrotingswijziging) beoordeeld. Na onze beoordeling van het addendum is het gepresenteerde structureel en reëel saldo in het meerjarenperspectief niet meer in evenwicht.

De toelichting op het oordeel over het meerjarenperspectief is opgenomen bij de aandachts- en verbeterpunten onder het kopje "*bepaling structureel en reëel begrotingsevenwicht*".

Aandachts- en verbeterpunten

Wij hebben ons oordeel over het structurele en reële begrotingsevenwicht gevormd met behulp van de in het GTK 2020 opgenomen kaders en begrippen. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij u kortheidshalve naar Hoofdstuk 7 van het GTK 2020.

De toetsing van uw begroting en meerjarenraming aan dit kader geeft aanleiding tot de volgende aandachts- en verbeterpunten:

- ***Bepaling structureel en reëel begrotingsevenwicht***

Uw gemeente voert structurele taken uit en u raamt daarvoor structurele baten en lasten in uw begroting. Om vast te kunnen stellen dat sprake is van een structureel evenwicht is belangrijk dat inzicht bestaat in welk deel van de baten en lasten structureel is en welk deel incidenteel is. Incidentele baten en lasten zijn de uitzondering. Deze uitzonderingen moeten daarom limitatief in het verplicht voorgeschreven overzicht van incidentele baten en lasten worden opgenomen. In het BBV is opgenomen dat een adequate toelichting bij het overzicht verplicht is. Praktisch betekent dit dat u dient te onderbouwen waarom een last of een baat incidenteel is. Deze onderbouwing is weliswaar uit de context van uw begroting af te leiden, maar niet expliciet opgenomen.

Daarnaast is het aan de begroting 2022 toegevoegde addendum beoordeeld. In het addendum is een viertal mutaties, aanpassingen van de "basis begroting staand beleid" opgenomen. Daarvan zijn drie aanpassingen bedoeld om tot een structureel en reëel sluitende meerjarenraming 2023-2025 te komen. Deze aanpassingen zijn niet in lijn met de vastgestelde begrotingsrichtlijnen. Het betreft de mutaties uit de septembercirculaire en het instellen van de stelpost "25% extra middelen jeugdhulp". In de volgende alinea's lichten we ons oordeel over deze mutaties toe.

Gebruik septembercirculaire

Uw gemeente raamde de algemene uitkering uit het gemeentefonds op basis van de mei-/junicirculaire met de daarin opgenomen uitkeringsfactoren. De huidig vastgestelde begroting 2022 inclusief 1^e begrotingswijziging is gebaseerd op de septembercirculaire. Het is aan u om te kiezen op welke wijze u uw baten (en lasten) raamt. Wij vinden het belangrijk dat uw beleid is gebaseerd op consistent beleid. Bij monde van uw wethouder financiën is aangegeven dat het beleid om op basis van de septembercirculaire te rammen in het eerste kwartaal van 2022 in de financiële verordening zal worden vastgelegd. Deze voorgenomen verankering in de financiële verordening zien wij als een belangrijke voorwaarde voor de borging van het voeren van een consistent en transparant beleid.

In lijn met eerdere begrotingsrichtlijnen/ toetsingsaspecten hebben wij de op de septembercirculaire gebaseerde hogere tegemoetkoming uit het BTW compensatiefonds geaccepteerd. In het addendum is deze raming opgenomen als stelpost "ruimte onder het BCF plafond".

Stelpost jeugdzorg

Op 18 mei jl. heeft de Commissie van Wijzen uitspraak gedaan en advies gegeven over het geschil tussen Rijk en gemeenten over de structurele financiering van de jeugdzorg. Het Rijk heeft besloten in 2022 € 1,314 miljard extra beschikbaar te stellen voor de tekorten bij gemeenten vanwege de jeugdzorg. In lijn met de voorgaande jaren kunt u het gemeentelijk aandeel in de extra gelden oormerken als structureel dekkingsmiddel.

Voor de jaren vanaf 2023 is er nog onzekerheid over de (omvang van de) extra middelen voor de jeugdzorg. Een nieuw kabinet zal hierover moeten besluiten. In afwachting van de besluitvorming staan wij toe in uw begroting voor de jaarschijven 2023 tot en met 2025 een structurele stelpost te rammen. De omvang van deze stelpost is maximaal 75% van de bedragen uit de Hervormingsagenda Jeugd.

De richtlijn over het toestaan van een structurele stelpost voor wat betreft de vergoeding van de kosten jeugdzorg hebt u in de "basis begroting staand beleid" toegepast. Deze afspraak houdt in dat:

- Voor 2022 uw gemeente 100% mag meenemen van de extra jeugdgeden. Het huidige kabinet heeft hier immers over besloten. Dit is een bedrag van afgerond € 800.000,-

- Voor 2023 en verder geldt dat gemeenten 75% van het bedrag kunnen opnemen naar aanleiding van het oordeel van de commissie van Wijzen. Het nieuwe kabinet gaat nog besluiten over de toekenning vanaf 2023.

In het addendum is de raming van deze post verhoogd met 25%; van de toegestane 75% naar 100%. Het hiermee gemoeide bedrag van € 200.000,- in 2022 aflopend naar € 165.000,- in 2025 hebben wij in mindering gebracht op de door de gemeente in het addendum gepresenteerde structurele saldi. Dit betekent dat na onze beoordeling de jaren 2024 en 2025 niet meer structureel en reëel sluitend zijn. De meerjarenraming is van wezenlijk belang om inzicht te hebben in de financiële degelijkheid van uw gemeente. Op basis van voorliggende begroting komt deze financiële degelijkheid in het meerjarenperspectief in het geding. Dit baart ons zorgen. Ook gezien de onzekerheid rondom toekomstige ontwikkelingen, zoals de herijking van het verdeelmodel voor de verdeling van de middelen uit het gemeentefonds.

U hebt de stelpost ook niet benoemd als risico in de risicoparagraaf en laten meewegen in de berekening van het noodzakelijke weerstandsvermogen. Dit is niet conform de richtlijnen. Wel heeft u aan de risicoparagraaf een onderdeel Jeugdzorg, als openeinderegeling toegevoegd. Voor de dekking van eventuele risico's wordt de reserve sociaal domein aangewezen. Deze reserve is echter uitgeput. Dit betekent dat eventuele tekorten ten nadele komen van de algemene reserve. Dit vinden wij, gezien uw financiële positie, geen wenselijke ontwikkeling. Wij adviseren u dringend om dit risico voor de komende periode mee te nemen in uw paragraaf weerstandsvermogen.

- **Kapitaalgoederen**

Dit jaar hebben we bij onze beoordeling van uw begroting extra aandacht geschonken aan de kwaliteit van de paragraaf "Onderhoud Kapitaalgoederen". In onze begrotingsrichtlijnenbrief van 31 maart 2021 hebben we een aantal bijzondere onderwerpen benoemd.

Inhoudelijk kan de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen worden verbeterd door in de begroting de geraamde budgetten voor onderhoud op te nemen en nadrukkelijker vooruit te kijken en een relatie te leggen met de uit te voeren werkzaamheden. Ook adviseren we concreter aan te geven in hoeverre financiële middelen voor vervanging aanwezig zijn en in hoeverre de gevormde onderhoudsreserves toereikend zijn.

Ook hebben wij de actualiteit van de beheerplannen onderzocht. Als richttermijn voor een actueel beheerplan wordt maximaal vijf jaar ten opzichte van het begrotingsjaar gehanteerd. Een beheerplan dat gehanteerd wordt bij de begroting 2023 mag dus niet eerder vastgesteld zijn dan in 2018. Uw raad kan gemotiveerd afwijken van deze vijf jaar, mits dit opgenomen is in de paragraaf "Onderhoud kapitaalgoederen". Wij hebben geconstateerd dat in 2021 een aantal beheerplannen geactualiseerd is. De financiële consequenties, zoals becijferd in "de samenvatting financiële gevolgen beheerplannen" worden bij de voorjaarsrapportage 2022 en uiteindelijk in de begroting 2023 financieel verwerkt.

- **Financiële wendbaarheid en weerbaarheid**

Om voor de raad de gemeentelijke financiële positie inzichtelijker te maken en de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten zijn gemeenten verplicht om een basisset van vijf financiële kengetallen op te nemen. Daarbij zegt een afzonderlijk kengetal weinig over hoe de financiële positie van de gemeente moet worden beoordeeld. De kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden gezien. Dit omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een beeld geven van de financiële positie van een gemeente.

Om een beter beeld te krijgen van de ontwikkeling van de kengetallen, is het van belang dat de kengetallen voor vier jaar worden opgenomen.

Het is aan u om normen en beleid vast te stellen over deze kengetallen inclusief een adequate toelichting. Op die manier kunt u deze set aan kengetallen gebruiken om hierop te sturen. Dat is immers de intentie vanuit de wetgeving.

Wij vragen u voor de volgende begroting beleid vast te stellen over hoe u wilt sturen op de kengetallen en hier rekening mee te houden bij de door u vast te stellen besluiten. Enkel en alleen een technische toelichting op de kengetallen, zoals nu opgenomen in de "basisbegroting staand beleid" volstaat niet.

De weerbaarheid van uw gemeente heeft te maken met veerkracht of het vermogen om onverwachte financiële klappen op te vangen en bestand te zijn tegen de impact van bepaalde risico's. De wendbaarheid heeft te maken met hoe flexibel en snel ingespeeld kan worden op de actualiteit.

We vragen daarbij specifiek aandacht voor twee kengetallen:

- solvabiliteitsratio (is de gemeente in staat aan haar financiële verplichtingen te voldoen);
- weerstandscapaciteit/weerstandsvermogen (beschikbare financiële middelen voor het eenmalig en structureel opvangen van financiële tegenvallers).

Solvabiliteitsratio

Voor de solvabiliteitsratio geldt: hoe hoger het percentage, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. Voor uw gemeente ligt dit percentage (ca. 9%) fors lager dan de kritische grens van 30%. De algemene reserve (eigen vermogen) is door de structureel negatieve jaarrekeningresultaten uitgehold en nauwelijks voldoende voor het opvangen van tegenvallers.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

We herhalen hier onze conclusie van vorig jaar. U constateert dat u met de berekende factor weerstandsvermogen (1,87 "basisbegroting staand beleid") ruimschoots in staat bent de geïnventariseerde risico's op te vangen. In het kader van onze totaalbeoordeling behoeft deze conclusie wederom enige nuancering. Het risicobedrag per inwoner (ca. € 70) ligt gemiddeld een stuk lager dan het landelijk gemiddelde (ca. € 200) per inwoner voor een min of meer vergelijkbare gemeente.

- **Meerjarig financieel perspectief**

Wij beoordelen het meerjarig financieel perspectief van uw gemeente nog altijd als zorgelijk. U geeft in uw addendum bij de begroting een doorkijk naar 2023 en latere jaren. Daarin schetst u weliswaar het beeld dat de meerjarenraming sluitend is, maar na correctie van de extra opgenomen middelen voor de jeugdzorg, is dit niet het geval. De septembercirculaire 2021 verbetert weliswaar het financieel perspectief, maar zoals bekend is de informatie uit de circulaire(s) nog met onzekerheid omgeven.

Wij vragen u bij de volgende begroting en meerjarenraming met het voorgaande rekening te houden en te verwerken in uw stukken.

Vervolg

Wij verwachten zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk vóór 1 mei 2022 een reactie van u. Daarin dient u in ieder geval concreet aan te geven hoe u met de aandachts- en verbeterpunten aan de slag gaat. Het is uw verantwoordelijkheid om (een pakket van) maatregelen te treffen om het structureel en reëel evenwicht te herstellen en te behouden. Daarnaast ontvangt uw wethouder financiën in het tweede kwartaal van 2022 een uitnodiging van ons om een toelichting te geven op de actuele financiële situatie van de gemeente. Dit als opmaat voor onze monitoring hoe de gemeente aan de slag gaat met de gesignaleerde aandachts- en verbeterpunten.

Wenst u een uitgebreidere toelichting op onze bevindingen, of heeft u vragen over de financiële positie van uw gemeente? Neem dan contact op met Mw. Ria van Dixhoorn-Hoogenboom.

Tenslotte

Wij willen ook stilstaan bij het financiële toekomstperspectief voor gemeenten. De aanhoudende onzekerheid over de te verwachten rijks gelden maakt het uitvoeren van uw taken geen gemakkelijke opgave. Wij realiseren ons dat ten eerste en blijven hier bij het Rijk aandacht voor vragen. Ook voor de komende jaren zijn gemeenten genoodzaakt moeilijke keuzes te maken. Wanneer u behoefte heeft om de financiële positie van uw gemeente met ons te bespreken, gaan wij hier graag met u het gesprek over aan. Neem zo nodig tijdig contact met ons op. Vanuit onze toezichthoudende rol volgen wij de financiële positie van onze gemeenten en informeren wij u over bijzondere ontwikkelingen rondom de gemeentefinanciën.

In maart vinden in alle Utrechtse gemeenten gemeenteraadsverkiezingen plaats. De financiële situatie van de gemeente krijgt ongetwijfeld een belangrijke plaats op de agenda van de nieuwe gemeenteraden en colleges

van burgemeester en wethouders. De kaderstellende en controlerende taak van de raad zal meer dan ooit de aandacht vragen. Wij vragen u dan ook te bevorderen dat deze brief met onze aandachts- en verbeterpunten onder de aandacht van de nieuwe raden (en colleges) wordt gebracht. Zij kunnen hiermee dan rekening houden bij het opstellen van de begroting 2023.

Een afschrift van onze brief zenden wij – ter kennisgeving – naar uw college van burgemeester en wethouders.

Naast het financieel toezicht toetsen wij in het kader van het interbestuurlijke toezicht (IBT) ook uw taakuitvoering op de terreinen omgevingsrecht, vergunninghouders en informatie- en archiefbeheer. Deze werkvelden kennen een ander beoordelingsritme. Onze toezichtbrieven hierover ontvangt u op een ander tijdstip.

Wij publiceren de resultaten van ons toezicht op de IBT-kaart. Zie daarvoor op onze website. interbestuurlijk toezicht Deze brief wordt vanaf 1 maart 2022 ook toegankelijk via deze kaart.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

R.C.L. Strijk
Gedeputeerde Financiën, Organisatie, Economie en Europa

Belanghebbenden kunnen op grond van de Algemene wet bestuursrecht binnen 6 weken na de datum van verzending of uitreiking van dit besluit daartegen bezwaar maken door het indienen van een gemotiveerd bezwaarschrift. Het bezwaarschrift moet worden gericht aan:

Gedeputeerde Staten van Utrecht, t.a.v. de secretaris van de AWB-Adviescommissie bezwaarschriften van PS en GS,
postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Indien bezwaar is gemaakt kan ook om een voorlopige voorziening worden gevraagd, als er tijdelijke maatregelen nodig zijn waarmee niet tot de beslissing op het bezwaarschrift kan worden gewacht. Het verzoek moet worden gedaan bij de Voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht. Bij het verzoek om voorlopige voorziening moet een kopie van het bezwaarschrift worden gevoegd. Hiervoor is griffierecht verschuldigd.